

NIKOTINOLÓGIA.

AGYORSVONAT nagyot fújva állott meg az állomás előtt. Sietve ugrottam fel az egyik kocsiba. Végigsétáltam a folyosón és szemügyre vettem a fülkéket. Az egyikben nagy szenvedéllyel kártyázott több kereskedőformájú ember. A másikban óriási csomag-halmazok között néhány hölgy rendezkedett.

Végre egy csendes, néptelen fülke következett, egyetlen utasával. Egy tanárképű, borotvált arcú úr ült benne. Ide szálltam.

Az útitárs némán, hidegen bólintva fogadta köszöntésemet. Gondolataiba mélyedve nézett maga elé. Néha egy könyvben nézegetett valamit, majd meg jegyzeteiben lapozgatott. Engem nem méltatott figyelemre.

Kényelmesen elhelyezkedtem vele szemben. A vonat lihegve vágott neki az útnak.

Előkerestem a szivartárcámát, hogy rágyujtsak. Észrevettem, hogy útitársam ebben a pillanatban érdeklődő pillantást vet rám és lopva nagy figyelemmel kíséri mozdulataimat.

Mikor a rágyujtás műveletén túlestem, elégedetten hátradőlve gyönyörködtem a füstfelhőkben. Az idegen úr a jegyzeteit forgatta, de nem olvasott, hanem alattomban engem tartott szemmel. Olyan feszült figyelemmel kísérte minden mozdulatomat, olyan merően nézett szivarom füstjére, mintha véletlenül valami egészen rendkívüli eseménynek volna szemtanuja.

Hirtelen egy gondolatom támadt.

— Parancsol talán? — tartottam eléje a szivartárcámát.

Beletekintett, pillantása végigseperte a szivarokat, de nem gyujtott rá.

— Köszönöm — háritotta el udvarias kézmozdulattal a kínálást.

Jóindulatú mosollyal nézett rám. Látszott rajta, hogy szeretne valamit mondani. Egy ideig küzdött magával, majd hirtelen elhatározással megszólalt:

— Óvatosságra intem uraságodat.

Meglepetve néztem rá. Mereven rámtekintve folytatta:

— Nagy szüksége van óvatosságra. Mert különben könnyen balul üthetnek ki vállalkozásai. Pedig megérdemelné a sikert, mert világos eszű, komoly, törekvő ember. Kissé optimista. De ha akadályokra talál, hamar elveszti önbizalmát.

Megdöbbenve néztem rá. Uram Istenem, miféle ember lehet ez? Talán csak nem? . . .

Még mindig mereven nézett rám, de arcán valami kis rejtelmes mosoly bujkált.

— Uraságod most azt hiszi, hogy talán valami örültsel akadt össze, — mondja még mindig rejtelmesen mosolyogva az útitárs.

Úgy látszik ez az ember gondolatolvasó. Még pedig nem minden tehetség nélkül, tekintve ezt a legutóbbi megállapítását.

Egy darabig várt, élvezte, hogy milyen értelmetlenül bámulok rá, majd tömören csak ennyit mondott :

— Nikotinológus vagyok.

Tekintetem aligha változott értelmesebbre ettől a bemutatkozás-félétől. Nem tudtam hamarjában, név-e ez vagy foglalkozás?

Hozzáfogott tehát a magyarázathoz :

— Bizonyára tetszik tudni, mi az a grafológus. Aki az írásból állapítja meg az emberek jellembeli tulajdonságait. Hát én ennél tökéletesebb módszert választottam. Az emberi lélek legjobban a dohányzásban nyilvánul meg.

— Ahá, most már kezdem érteni, — mondtam fellelegezve.

— Igen, én megfigyeltem önt ez előbb, hogyan gyujtott rá, hogyan szívta a szivarját. Ebből állapítottam meg a karakterét.

— Nagyon érdekes — feleltem. — Csak azt nem tudom . . .

— Persze, hogy nem tudja, vágott közbe türelmetlenül. A nikotinológia egészen új tudomány. Én alapítottam meg. Egyelőre csak én magam üzöm. A rendszer még nincsen egészen kidolgozva. Addig nem publikálom.

— Dehát mégis, hogyan lehetséges . . .

— Uraságod értelmes embernek látszik — mondotta jóakarattal. — Megkísérlem tehát magyarázni a dolgot.

Hátradőlt és fölényes, professzori hangon magyarázni kezdett :

— Az előbb a következőket figyeltem meg. Midőn kivette a szivar-tárcáját, egy kis szemlét tartott a szivarok felett. Nem úgy találokra, vaktában húzott ki egy szivart. Tehát tervszerűen cselekvő, gondolkodó ember. De nem sokáig keresgélt, hanem határozott mozdulattal, gyorsan választott. Világos eszű, biztos ítéletű. A szivar végét gondosan vágta le, kifujta a port belőle. Lelkiismeretes, pontos ember.

— Mindenesetre van valami a dologban, akartam megállítani, de . . .

— Kérem — emelte fel tiltakozólag a kezét. — Tessék türelemmel lenni. Mikor rá akart gyujtani, az első gyujtó nehezen gyulladt meg. Ha az égő végével lefelé tartotta volna, meggyulladt volna. Ön azonban ezt nem tette, hanem egyszerűen eldobta, másik gyujtót vett elő, úgy látszik könnyen csügged, hamar elveszti a türelmét és bizalmát.

— Nohát ez igazán nagyszerű, lelkendeztem.

— Ugyan kérem, ez semmi, — mondta elnéző mosollyal. — Ez csak pillanatfelvétel önről. Ha pontos képet akarnék, akkor hosszabb ideig kellene tanulmányoznom. Tudnom kellene, mennyit dohányzik, csak szivart szív-e vagy cigarettát is? Milyen fajtaakat kedvel leginkább? Vál-

togatja-e a különböző fajtákat vagy állandóan kitart egy mellett? A nap melyik szakában dohányzik? Munkaközben, séta alkalmával vagy csak étkezés után? Tanulmányoznom kellene, hogyan tartja a szivart, hogyan fújja ki a füstöt? Az előbb csak gyorsfényképet készítettem önről, mint valami vásári fotográfus. Hogy művészi portrét alkothassak, ahhoz alaposabb munkára volna szükség. Többször kellene ülnie nekem . . .

— Hát ez nagyon érdekes, de talán azért a jellemre mégsem lehet...

— Bocsánat, így beszélnek a laikusok. Mi szakemberek, . . . azaz, hogy egyelőre még csak magam vagyok . . . szóval kérem, ne gondolja, hogy ezek csak olyan esetleges, jelentéktelen dolgok. Az ember egész egyénisége megmutatkozik a dohányzásban. Nyitott könyv lesz előttem, uram, abban a pillanatban, amint rágyujt. Higyje el, egészen más a cigarettás ember, mint a szivaros vagy a pipás. Más, akinek megvan a határozott szivarfajtája, a pontos rágyujtási ideje és megint más, aki össze-vissza füstöl, szívja, ami épen a szájába kerül.

— Ebben mindenesetre van valami, — mondtam — de azért talán mégsem lehet messzemenő következtetéseket . . .

— Kérem, ezek még csak a durvább adatok — folytatta fölényesen az előadást. — Ezekből legfeljebb a konturokat lehet megrajzolni. A finomabb vonásokat máshonnan kell venni. Szolgálhatok esetleg néhány példával.

Keresgélni kezdett a jegyzeteiben. Ide-oda lapozott.

— Hát . . . kérem, például itt van egy. Hivatalnok-ember, olcsó szivarokat szív. De a fiókjában őrizget néhány gyűrűs szivart. Úgy kapta őket ajándékba. Végre egy nagy ünnepen rászánja magát és rágyujt az egyikre. Micsoda áhítattal tartja kezében! Nézegeti, forgatja. Úgy nézi a füstjét, mintha valami égő áldozatnak a füstje volna. Nem a szivart viszi a szájához, hanem a nyakát nyujtja a szivar után. Pedig a szivar nem ér semmit. A sok állásban kiszáradt, elvesztette minden zamatját, összetöredezett. Nincsen semmi íze, illetőleg valami keserű fűíze van. Nem szelel. Szóval nem ér annyit se, mint a rendes hétköznapi, olcsó szivarja. De azért áhítattal szívja, kínlódik vele, beragasztja cigarettapapírral a sebeit, ápolja, mint valami drága beteget.

— Látja uram, az ilyen ember született alattvaló. Tekintélytisztelő. Megbecsüli a rangot. Az embereket a hivatalos ranglétra szerint értékeli. Soha el nem tudná hinni, hogy egy fogalmazó különb ember lehet egy miniszteri osztálytanácsosnál.

Elégedetten nézett maga elé, mint valami híres orvosprofesszor, ha sikerült megállapítania a helyes diagnózist.

Tovább lapozgatott a jegyzetekben.

— Itt van kérem a másik eset. Az illető miniszter. Egyszer kihallgatáson voltam nála. Egy szegény embernek a kinevezését kértem, valami kis nyomorúságos állásra. Nem lett belőle semmi. De azért nem jártam hiába nála. Megfigyelhettem, hogyan dohányzik. Folyton cigarettázik, egyiket a másik után. Előtte állanak a cigarettás dobozok.

Mindegyikben más fajta. Rágyujt egyre, néhányat szippant, majd szó-
rakoztottan összemorzsolja a hamutartóban. Vesz egyet a másik doboz-
ból . . .

Utítársam elgondolkozva meredt maga elé, majd hirtelen felkapta
a fejét :

— Uram ez az ember két év óta miniszter és már a harmadik állam-
titkára van. A másik kettőt félredobta.

Észrevettem, hogy ujjaim között elaludt a szivarom. Nem gyuj-
tottam rá, szép óvatosan a hamutartóba csúsztattam.

Rámnézett, kissé gúnyosan elmosolyodott.

— Higyje el, az embereknek a lelkébe lehet látni, mikor dohányoz-
nak. Nem is sejtik, hogy mennyire levetkőztetik a lelküket mások előtt.
Látja, most már a nők is dohányoznak úton-útfélen. Csodálatosan egy-
beesik ez a szokás a meztelenség divatjával. Nyilvánosan mutogatják
testüket-lelküket. Miket lát az ember, uram, miket ! Már nem a testükre
értem, hanem a lelkükre. Ha az én nikotinológiai munkám megjelenik,
ha közismert tudományszak lesz belőle, attól tartok, hogy a férfiak nem
mernek házasodni.

Mélabúsan, aggódó arccal nézett maga elé.

— Uraságod nem dohányos? — vetettem fel a kérdést.

— Nem — sóhajtott fájdalmasan. — Nem dohányzom már néhány
éve. Pedig szenvedélyes dohányos voltam. Hiszen nincs is nemesebb,
tökéletesebb élvezet a dohányzásnál ! De azután jött ez a nikotinológia.
Mikor tanulmányozásaim közben láttam, mennyire megmutatkozik az
ember jellemének minden vonása a dohányzásban, megdöbbsentem.
Hátha mások meg az én lelkembe látnak, mikor előttük szivarozom.
Kezdtém szégyenlenni magamat. Nem mertem mások előtt rágyujtani.

Bánatosan, elgondolkodva nézett maga elé.

— Egy darabig még odahaza dohányoztam. De ha valaki benyi-
tott, ijedten tettem le a szivart, mint a diákgyerek, akit rajtakapnak a
tilos élvezeten.

Vigasztalólag szóltam közbe :

— De hiszen mások nem értenek ehhez a tudományhoz. Azért kár
volt mindjárt lemondani az élvezetről.

Még bánatosabbra változott az arca.

— Hiszen ez lett volna a kisebbik baj. De amint tovább folytattam
tanulmányaimat, már nemcsak másokat figyeltem meg, hanem maga-
mat is. Nem bámultam már gondtalanul a gomolygó füstfelhőkbe, hanem
akaratlanul is úgy leselkedtem magamra, mint valami titkosrendőr.
Néha keserűvé változott számban a szivar íze. Valami hibán, fogyat-
kozáson kaptam rajta magamat.

Közel hajolt hozzám, hangja suttogóvá vált :

— Uram, nem vagyok én rossz ember. Egészen addig meg voltam
magammal elégedve. De azután minduntalan újabb gyarlóságokat
fedeztem fel magamban. Mennyi rossz hajlam rejtőzik az ember lelké-

ben ! Kezdttem meghasonlani saját magammal. Féltem a szivartól. Úgy voltam vele, mint az egykor szép asszony a tükörrel, amely kíméletlen őszinteséggel mutatja meg neki a ráncokat. Nem akartam többé tükörbe nézni.

Elhallgatott és kifelé bámult az ablakon. Egy ideig némán ültem vele szemben, majd szép csendesen felemelkedtem, átmentem a szomszéd kocsiba, hogy elszívjak egy szivart.

Vitnyédy Pál.

ŐSZI SÉTA DEBRECENBEN.

Fent a fáknak pírja játszott,
de ez a pír hervadás volt,
mint a földről távozóknak
arcán rózsák rajzolódnak.
Mentem az utcák sorában
és egy kert előtt megálltam :
egy lakó se vágyik innét,
itt a bölcs lerakja könyvét,
itt a gyors kalmár lefekszik
s hallgat hajnaltól napestig.

Sűrű dróttal elkerítve
várt ezer hős kiterítve !
Pintér Gergely gyalogosra
ráborúlt egy szürke kocka,
egy tenyérnyi kockalapra
volt kivésve ifjú napja.
Kő marasztalt puszta számot,
mint az óra, mely megállott.

Mennyi lélek villanása,
mennyi szív van itt eldsva !
Fent komor fatörzsek ütve,

mint a tűzvész csendes üszke.
Túl a Templom nagyharangja
zengi ércdalát a Napba :
bár a hang a régi bátor,
kődbe vész a Prédikátor.

Debrecen, hej büszke civis,
újrakélsz-e, mint a fönix?
Vagy kilobban lelked álma,
déli pusztlák délibábja?
Hosszú út a Hatvan-utca,
de nem olyan hosszú utca,
hogy ki ne jutnál belőle,
ki az árnyas temetőbe !

Hogyha vonz még nóta, nárcisz,
itt leled Vitéz Mihályt is,
ki beteg volt, melle horpadt,
s nézte a fennlengő Holdat . . .
Egy piramis-érc alatt
itt leled szegényt hanyatt :
vén bohó volt s fiatal
s elrepült bor, Lilla, dal !

Gulyás Pál.